

Social-, Bolig- og Ældreministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

19. september 2024
Sagsnr.: 31-1001-987
Reference: HBR
Tlf.nr: +4572229240
E-mail: sjur@stps.dk

Hørings svar til bl.a. udkast til lov om ældretilsyn

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har den 22. august 2024 sendt udkast til forslag til lov om ældretilsyn og udkast til forslag til lov om ændringer som følge af ældreloven, lov om ældretilsyn og lov om lokalplejehjem i høring.

Styrelsen for Patientsikkerhed har følgende bemærkninger:

Udkast til forslag til lov om ældretilsyn

Om Ældrelinjen

Det fremgår af udkastets § 5, stk. 3, at Ældretilsynet ikke må oplyse, at tilsynet har modtaget en henvendelse efter stk. 1, hverken til plejeenheden eller andre. Bestemmelsen fastsætter således en særlig tavshedspligt med hensyn til personoplysninger indgivet til Ældrelinjen.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at Ældrelinjen er tiltænkt at have det samme formål og sigte, som den gældende mulighed for at rette bekymringshenvendelser til ældretilsynet i regi af Styrelsen for Patientsikkerhed. Vi gør opmærksom på, at der ikke efter de gældende regler er en særlig tavshedspligt ved bekymringshenvendelser til Styrelsen for Patientsikkerhed. Bekymringshenvendelser kan også i dag indgives anonymt, men i de tilfælde hvor henvender har angivet navn eller kontaktoplysninger, vil sådanne oplysninger ikke kunne holdes fortroligt. Dette bør præciseres i bemærkningerne.

Det er umiddelbart uklart, om den særlige tavshedspligt indebærer en fravigelse fra retssikkerhedsloven. Det fremgår således af § 5, stk. 2, nr. 4, i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, jf. lovbekendtgørelse nr. 1121 af 12. november 2019, at myndigheden forud for iværksættelsen af et

Styrelsen for
Patientsikkerhed
Sundhedsjura

Islands Brygge 67
2300 København S

Tlf.nr: +45 7228 6600
E-mail: sjur@stps.dk

www.stps.dk

tvangsindgreb skal oplyse parten om det faktiske og retlige grundlag for indgrebet (fx om baggrunden for et eventuelt reaktivt tilsyn udløst af en bekymringshenvendelse).

Det fremgår ikke klart af udkastets § 5, stk. 5, eller bemærkningerne hertil, om videregivelsen af en ellers anonym henvendelse medfører, at modtagende myndighed må videregive oplysningen, fx hvis den giver anledning til et reaktivt tilsyn efter sundhedslovens regler på pågældende behandlingssted.

I praksis er det vores erfaring, at bekymringshenvendelser ofte indeholder en blanding af social- og plejefaglige problemer og sundhedsfaglige problemer, og at der derfor i vidt omfang må formodes at være behov for, at Ældretilsynet videregiver (dele af) henvendelser til Styrelsen for Patientsikkerhed.

Hvis oplysningerne ikke må anvendes, er der behov for at sikre, at den særlige tavshedspligt også finder anvendelse for de myndighedspersoner, der modtager henvendelser i medfør af § 5, stk. 5, ligesom der er behov for at sikre en klar undtagelse til den ovenfor nævnte bestemmelse i retssikkerhedsloven. Vi bemærker, at det er vores erfaring fra samarbejdet med Socialtilsynet, at det giver dårligere tilsyn, hvis behandlingsstedet ikke kan få oplyst, hvorfra bekymringen kommer, fordi det skaber mistænksomhed fra behandlingsstedets side og medfører, at vi ikke kan spørge åbent ind til kernen af problemerne.

Hvis fortroligheden ikke opretholdes ved videregivelse efter § 5, stk. 5, er der behov for at sikre, at personer, der henvender sig til ældretilsynet generelt eller i forbindelse med konkrete videregivelser oplyses herom. Dette kan med fordel også beskrives i lovbemærkningerne, så det sikres, at der er opmærksomhed om at give denne vejledning.

Om offentliggørelse af tilsynsrapporter - udkastets § 7

Tilsynsrapporter fra Styrelsen for Patientsikkerheds ældretilsyn er blevet offentliggjort på stps.dk og på plejehjemsoversigten. Vi bemærker, at det ikke fremgår af lovudkastet, om Ældretilsynets

skriftlige opsamlinger skal offentliggøres, og at stk. 5 ikke umiddelbart indeholder en klar hjemmel til at fastsætte regler om offentliggørelse af Ældretilsynets skriftlige opsamlinger. Vi vil foreslå, at dette overvejes i lyset af Betænkning nr. 1516 om offentlige myndigheders offentliggørelse af kontrolresultater, afgørelser mv.

Om samtilsyn

Det følger af udkastets § 8, stk. 1, at tilsyn efter § 7, stk. 2, med plejeenheder, jf. § 2, stk. 1, nr. 1-3, udføres som samtilsyn, hvis plejeenheden er udtaget til tilsyn i det samme kalenderår af flere tilsynsmyndigheder uafhængigt af hinanden.

På baggrund af bemærkningerne til bestemmelserne har vi umiddelbart forstået, at hensigten er, at dette alene skal vedrøre de proaktive (planlagte) tilsyn, dvs. tilsyn der gennemføres ud fra en løbende vurdering af, hvor der kan være størst risiko. Henvisningen til § 7, stk. 2, som helhed indikerer dog, at det også kan omfatte de reaktive tilsyn, dvs. der hvor der er en konkret bekymring for kvaliteten i helhedsplejen. Vi foreslår, at § 7, stk. 2, opdeles i to sætninger, så der kan angives en mere præcis henvisning i § 8 til den del af Ældretilsynet, der udgøres af planlagte tilsyn, og/eller at det i bemærkningerne tydeliggøres, at samtilsynet omfatter planlagte tilsyn og ikke reaktive tilsyn. Vi kan tilføje, at vi opfatter opfølgende tilsyn efter at en plejeenhed har fået påbud som reaktive tilsyn.

Det fremgår af bemærkningerne til § 7, at ældretilsynet ved samtilsyn vil kunne give en fælles mundtlig tilbagemelding til plejeenheden efter nærmere koordination med de relevante tilsynsmyndigheder. Vi bemærker hertil, at det vil kræve et indgående kendskab til de for tilsynene relevante lovgivninger og den faglige baggrund for indholdet af de enkelte tilsyn. Vi anbefaler derfor, at det er de enkelte tilsynsmyndigheder, der giver tilbagemeldingen til plejeenheden af hensyn til at adressere eventuelle fund og sikre læring hos plejeenheden.

Det er vores forventning, at det i praksis formentlig vil være begrænset hvor mange samtilsyn, der vil blive udført, da det nye ældretilsyn er

frekvensbaseret over 5 år, og vores sundhedsfaglige tilsyn udtages stikprøvebaseret.

Ældretilsynets pligt til at samarbejde med andre myndigheder

Det fremgår af bemærkningerne til udkastets § 10, at Ældretilsynets pligt til i relevant omfang at samarbejde med andre myndigheder efter det foreslåede stk. 1 indebærer koordination med de andre myndigheder for bl.a. at undgå modsatrettede krav i de skriftlige afrapporteringer fra de relevante tilsynsmyndigheder efter den foreslåede § 8, stk. 1. Det er ikke umiddelbart klart, om det indebærer at Ældretilsynet skal gennemgå alle tilsynsrapporter fra samtilsyn med henblik på denne koordination, og hvordan eventuelle modsatrettede krav skal håndteres myndighederne imellem. Vi har lagt til grund, at den koordination, der skal ske i forbindelse med afgørelser, også alene består i at undgå eventuelle modsatrettede krav i afgørelserne. Det kan med fordel tydeliggøres, at Ældretilsynet ikke kan pålægge andre myndigheder at ændre indholdet af tilsynsrapporter eller afgørelser.

Ældretilsynets sanktionsmuligheder

Med hensyn til Ældretilsynets sanktionsmuligheder henvises til vores bemærkninger sendt 18. september 2024. Vi bemærker desuden, at det ikke fremgår af lovudkastet, hvilken konsekvens eventuel manglende efterlevelse af et påbud kan have, herunder er der ikke indsat en bestemmelse, der gør det muligt at straffe en overtrædelse af påbuddet. En sådan hjemmel findes efter gældende ret, men vi har dog ikke i praksis politianmeldt nogen plejeenheder. I lyset af at Ældretilsynet ikke efter udkastet er tillagt beføjelse til at kunne give forbud mod plejeenhedens fortsatte drift, kan det overvejes, om der er behov for at indsætte en straffebestemmelse.

Udkast til forslag til lov om ændringer som følge af ældreloven, lov om ældretilsyn og lov om lokalplejehjem

Det fremgår af bemærkningerne til lovudkastet, at lov om lokalplejehjem foreslås at træde i kraft den 1. januar 2025, og at lokalplejehjem på samme måde som andre plejehjem og plejecentre m.v. bør være underlagt tilsynet på ældreområdet. Vi forstår derfor, at det er forudsat, at lokalplejehjem skal omfattes af Styrelsen for

Patientsikkerheds ældretilsyn frem til 1. juli 2025. Så vidt vi kan se, er der ikke – hverken i dette lovudkast eller det udkast til lov om lokalplejehjem, som har været i høring – lagt op til en ændring af bestemmelsen i servicelovens § 150 c, som opregner de registreringspligtige enheder, som er omfattet af vores tilsyn. Det er uklart for os, om den nuværende opregning i servicelovens § 150 c, stk. 1, nr. 1, som henviser til den gældende servicelovs § 192, også vil omfatte de nye lokalplejehjem, eller om der er behov for en ændring af servicelovens § 150 c for at sikre, at evt. lokalplejehjem, der oprettes i perioden fra 1. januar til 1. juli 2025, vil være omfattet af vores ældretilsyn.

Udkast til ældreloven

Det følger af udkast til forslag til ældrelovens § 2, stk. 1, om lovens anvendelsesområde og af § 13 om madservice, at behovet for hjælp omfatter (nærmere bestemte) personer med nedsat funktionsevne, der er opstået i forbindelse med personens aldring. Vi bemærker, at en nedsat funktionsevne ikke nødvendigvis har relation til aldring men kan skyldes en ulykke, sygdom, som ikke nødvendigvis er aldersrelateret m.v. Vi foreslår derfor, at eftersætningen ”der er opstået i forbindelse med personens aldring” udgår.

Det fremgår af udkast til ældrelovens § 9, stk. 2, at helhedspleje bl.a. omfatter genoptræning af fysisk funktionsnedsættelse forårsaget af sygdom, der ikke behandles i tilknytning til en sygehusindlæggelse. Det fremgår videre af udkastets § 11, stk. 2, at hjælpen også skal gives med et vedligeholdende sigte. Vi gør opmærksom på, at det er erfaringen fra vores ældretilsyn, at borgere ikke bliver tilbudt træningsforløb, som kan forhindre fx fald og deraf komplekse forløb med fx hoftebrud eller anden forværring af borgerens tilstand. Vi bemærker hertil, at det med fordel kan tydeliggøres i udkastet, at også indsatser med hensyn til vedligeholdelsestræning kan have relevans for den enkelte borger.

Øvrige bemærkninger

Vi henviser i øvrigt til vores bemærkninger sendt den 11. juli, 8. august, 14. august og 18. september 2024. Vi bemærker bl.a., at det fortsat fremgår af bemærkningerne til udkastets § 17, at igangværende

ældretilsynssager vil skulle afsluttes og lukkes i Styrelsen for Patientsikkerhed senest den 30. juni 2025. Se hertil vores bemærkninger sendt den 14. august 2024. Vi har forstået, at I fortsat arbejder med bl.a. overgangsbestemmelser.

Med venlig hilsen

Helle Borg Larsen
Enhedschef